

Aldous Huxley'in *Ada*'sında Yalıtılmışlık

Zeki Edis^{1*}, Nursemin SOLHAN²

¹*İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü /Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye*

ORCID NO: 0000-0003-2060-5974

²*Milli Eğitim Bakanlığı /Eskişehir, Türkiye*

ORDIC NO: 0000-0001-5903-9434

*(zekiedis@yyu.edu.tr, nurseminsolhan@gmail.com) Başlıca yazarın mail adresi

Özet – İnsan var olduğundan itibaren topluluk olarak yaşamaya muhtaçtır. Fiziksel korunma ihtiyacını gidermek amacıyla bu yaşam tarzına doğru yönelmiş olsa da zamanla psikolojik etkenler de yerini almıştır. Toplumlar bir arada yaşarken belirli kurallar ile yasaları oluşturmuş ve bu düzenlemeler doğrultusunda hayatlarını idame etmişlerdir. Aile, mahalle ve çevre baskısı insanları bu kurallara uymaya yöneltmiş fakat bu tek başına yeterli olmayacak ki cezalar ve yaptırımlar ile bu yasalar desteklenmiştir. Aldous Huxley genellikle yaşam hikayesindeki zorlukların etkilerinin görüldüğü eserlerde insanlığı gelecekte bekleyen kötü günleri sıkça betimlemiş ve gittikçe yalnızlaşan insan ırkını adeta gelecek hakkında uyarmıştır. Vefatından önce son olarak yazdığı *Ada* adlı eserinde ise tam aksine topluluk halinde düzenli ve her alanıyla düşünülmüş, planlanmış ve mükemmel yönetilmekte olan bir dünyanın da var olabileceği umudunu taşıdığını göstermiştir. Ancak bu eserler arasında ortak bir nokta olan dış dünyadan yalıtılmışlık hala yerini korumaktadır. Hem en iyi hem de en kötü toplum örneklerinde ortak temanın yalnızlık olması oldukça ilgi çekici ve ayırt edicidir. Bu yalnızca yazarın hayatının bir yansıması ile açıklanacak kadar dar kapsamlı bir konu olarak sınırlandırılmayacak olup iç ve dış etmenlerden de bahsedilmesi gerekmektedir. Bu çalışmada Aldous Huxley'in bu dünyadan ayrılışından önce son olarak kaleme aldığı ve eserleri arasındaki tek mükemmel toplum tasviri olarak adlandırılan *Ada* adlı eserinde yalıtılmışlık temasının kaynağı ile gelişiminden bahsedilecek ve bu kurmaca yapı içerisindeki yansımaları aktarılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ada, Huxley, Toplum, Ütopya, Yalnızlık

1. GİRİŞ

Yaşam denilen olgu, içerisinde gelişim ve ilerleme barındıran bir döngüdür. Zaman içerisinde değişen dünya ve toplumsal şartların yanı sıra tarihi olaylar ile insanın dünyayı algılayış biçimi de değişmiştir. Tarihin başlangıcında insanın öncelikli ihtiyaçlarının ilki beslenmek ve sonrasında fiziksel anlamda güvenli bir sığınak bulmaktır. Tüm temel ihtiyaçlarını sırayla karşılamayı başaran insan zamanla topluluk halinde yaşamaya başlamış ve bu durumun avantajlarını da fark etmiştir. Çoğalan ve sorumluluğu altındaki birey sayısı arttıkça ihtiyaç

duyulan yiyecek ve barınma etmenlerindeki artış nedeniyle harcanacak mesai de artmıştır. Fakat topluluk halinde yaşamda görev dağılımı ve sayı üstünlüğü nedeniyle dış tehlikelere karşı avantajlı bulunmak geçmişte olduğu kadar günümüzde de önem arz etmektedir. İçerisinde bulunulan ortam ve toplum her keşif ve icat ile daha yaşanabilir kılınmaya başlamıştır. Başlangıçta yiyecek ve barınma ihtiyaçları karşılanması gereken en önemli eksiklik iken zamanla çevresini güzelleştirme daha iyi bir toplum ve yaşam istekleri ortaya çıkmıştır.

Ütopyanın ortaya çıkışı bireylerin kişisel kentlerini ve toplumların yönetsel faktörlerini güzelleştirme ve iyileştirme çabaları ile meydana gelmiştir. Cennetten kovulan Âdem ve Havva'nın geldikleri sonsuzluk bahçelerine duyduğu özlem ile başladığı düşünülmekte ve birçok sözlü edebiyat ürününde de örneklerine rastlanmaktadır. Ütopya oldukça geniş kapsamlı olmakla birlikte daha iyi ve güzeli hayal etme özelliği gösteren bütün eserleri kapsamaktadır. İnsan yapısı ve yaradılışı gereği hayal eden ve daha iyisini umut eden bir varlıktır. Atalarından miras olarak devraldığı sözlü edebi ürünlerin yanı sıra yazıya geçirildiği dönemde ise mükemmel toplum tasarıları sistemli ve kasıtlı birer yönetim önerileri olarak yerlerini almıştır. Sözlü edebiyat ürünlerinin yeni nesillere geçişi Yüksel tarafından: "Efsaneler, destanlar ve mitler her ne kadar sözlü edebiyat ürünleri olsa da buldukları dönem itibarıyla ütopyanın temelini atılmasında büyük etki ve öneme sahiptirler." sözleriyle desteklenmiştir. [1, s. 10] İlerleyen ve bulunduğu dönemde evrilen bu eserler sonrasında bir başlık altında toplanarak ütopya edebiyatını oluşturmuşlardır.

2. UTOPIYA

Ütopya ismi ilk olarak Thomas More'un 1516 tarihli aynı başlıklı eseri olan *Utopia*'da kullanılmış sonrasında kendisinden önce ve sonra gelen bütün mükemmel toplum önerisi sunan eserleri bir başlık altında toplayan kapsayıcı bir tür ismi olarak edebiyat sahnesinde yerini almıştır. Koşmak ilgili eserinde bu oluşumu: "*Utopia* önce bir eser adı, sonra bir kavram ve sonra ise edebi bir tür olarak tanımlanmış ve ardından (...) ilk olma özelliğinin yanı sıra konunun işleniş bakımından da her alanda dönemin yazarlarını etkilemiştir" [2, s. 11] sözleriyle ifade etmiştir. Bu kadar yaygın olarak kullanılıp edebiyat tarihinde yerini alacağından habersiz More, eserin ismini seçerken çift anlamlılık özelliğini kullanmış ve mükemmel mi yoksa imkânsız mı olacağına kararı okuyucuya bırakılmıştır. *Utopia* Yunanca kökenli bir sözcük olup anlamına bakıldığında iki türlü değerlendirilebilmektedir. Yunanca 'da ou (var olmayan) ve topos (yer, mekân) veya eu (iyi olan) ve topos (yer, mekân) kelimelerinin hangisinin birleşiminden meydana geldiği tam olarak bilinmemekte olup değerlendirme yaparken bu ikilik dolayısıyla farklı sonuçlara ulaşılabilmektedir [3, s. 6]. Günümüzde ise en yaygın anlamıyla çok

yönlü fakat hayal ürünü olduğu gerçeği genel olarak kabul edilmektedir. Kumar tarafından ise bu kurguların gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğinin değerinden bir eksiltmeye neden olamayacağı açıklanmıştır [4, s. 7]. Eseri ütopya yapan ve ona değer veren uygulanabilir olması değil daha iyi ve yaşanabilir olanı tasvir etmesidir.

Ütopya edebiyatı tek bir başlık ile sınırlandırılmayacak kadar çok ilgi görmüştür. Zamanla artan ilgi ve tarihi şartlar ile yoğrulan ütopya edebiyatı birçok alt başlığa ayrılarak incelenmeye başlamıştır. Çünkü ütopya her türlü iyi toplum tasarısını içeriğine almıştır ve insan bu dünyaya vardığından beri ütopya ile iç içe yaşamaktadır. Ütopyanın kapsamını Güvençalan ise: "Ütopik düşünce; iyi bir yaşam ve mutluluğa duyulan özlemi ön plana çıkaran her türlü arayış ve düşünce şeklini kapsar" [5, s. 11] diyerek açıklamıştır. Ütopyalar temelde içeriksel ve biçimsel başlıkları ile ikiye ayrılmıştır. Biçimsel ütopyalar ise amaçları çerçevesinde sanatsal, felsefi ve mitolojik olarak ayrılmaktadır. Sanatsal ütopyaların gerçekleştirme amaçları bulunmazken felsefi ütopyalar gerçekleştirmek amacıyla yazılan toplumsal kurtuluş planlarıdır. Mitolojik ütopyalar ise geçmiş çağlara duyulan özlemi dile getirmek amacıyla yazılmaktadırlar. İçeriksel ütopyalar ise birçok alt başlıktan oluşmakta olup en çok bilinenleri bilimsel, sosyalist, feminist, siyasi, eşitlikçi, hiyerarşik, kapitalist, totaliter ve ekotopyadır. Her çağda yenilenen ve gelişen ütopya türlerinin alt başlıkları da artmakta ve çeşitlenmektedir.

1516 yılında ütopya adını alsa dahi ütopya kurgusu insanlığın varoluşuna dayanmaktadır. Sözlü edebiyat ürünlerinin oluşturduğu temel kültürden sonra meydana gelen bazı tarihi olaylar ütopya edebiyatının seyrinde kalıcı etkiler oluşturmuştur. 16. yüzyılda meydana gelen Rönesans, Hümanizm ve Reformasyon insanlık tarihi üzerinde köklü değişikliklere neden olmuş ve bu durum edebi eserlerde de etkisini göstermiştir. Öncesinde kilise baskısı ve dinin yalnızca din adamları tarafından anlatıldığı kadarıyla biliniyor olması halk üzerindeki baskıyı ve kontrolü arttırmaktaydı. Ancak matbaanın icadı ve yaygınlaşması halkın kutsal kitaba ulaşmasını ve dini ilk kaynağından öğrenmesine yardımcı olmuştur. Kendilerine anlatılan ile gerçek dinin

farkının ayırıcısına varan halkta kiliseye karşı güvensizlik oluşmuştur. Bu dönemde Coğrafi Keşifler ile farklı kültürlerin tanınması ve daha iyi bir yaşamın mümkün olabileceğinin inancının yaygınlaşması ile insanların ütopya hayalleri de şekillenmeye başlamıştır. Dünya her geçen gün gelişmekte ve bilinmeyen okyanuslar, adalar ve halklar keşfedilmekteydi. Ütopyanın ihtiyacı olan da bu umuttu. 17. yüzyılda ise ütopya edebiyatı en parlak dönemini yaşamaktaydı. 1642 Burjuva Devrimi ile yönetim şekillerinin de değişebileceği mesajı halka verilmişti. Kamu anlayışı ve yönetimde yenilikler yaşanmaktaydı. Aydınlanma Felsefesinin yaygınlaşması ve Rönesans akılcılığı da bu döneme denk gelmekteydi. İnsan aklının ve kapasitesinin farkına varılmış ve insan yüzyıllardır bağlı olduğu zincirlerini nihayet kırmayı başarmaktaydı. 18. yüzyılda Amerika kıtasında devrimler ve koloniler arası bağımsızlık savaşları yaşanmaktaydı. Eşitlik, özgürlük ve bağımsızlık gibi daha önce hiç bilinmeyen kavramlar halk arasında duyulmaya ve yayılmaya başlamıştı. Avrupa’da ise durum çok farklı değildi. Fransız Devrimi ile milliyetçilik kavramı yayılmış ve demokrasi çılgınlıkları yükselmişti. Tüm bu birikimlerin sonucu Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi 1776’da imzalandı.

19. yüzyılda Endüstri Devrimi ve makineleşme ile yeni bir düzen yaklaşmaktaydı. Amerikan İç Savaşı ve Sanayi Devrimi’nin sonuçları halka yansımaya başlamış ve büyük ümitler ile kurulan mükemmel toplum tasarıları azalmaya başlamıştı. Başlangıçta mutluluk ile karşılanan bu yenilik ve ilerlemelerin sonuçları ve bedeli halk tarafından ödenmekteydi. Bu nedenle 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ütopyanın tam tersi olan ve en kötü toplumları anlatan distopya adının verildiği yeni bir tür ortaya çıkmıştır. Kul tarafından distopyanın amacı: “Distopyalar kurgu ürünüdürler. Kimi zaman bir uyarı kimi zaman da kehanet görevi üstlenirler (...) Yaşadığımız toplum bozulmuş düzene benzemeden ve çok geç olmadan kurtarın mesajı verirler.” [6, s. 26] sözleriyle tanımlanmıştır. 20. yüzyıla gelindiğinde ise distopyalar tüm çevreyi sarmıştı. Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarına katılmayan ülke neredeyse yoktu. Her savaşın sonucu gibi acı ve yoksulluk halk tarafından tecrübe edilmekteydi. Ekonomik krizler insanlığın belini büküyordu. Rus Devrimi ve Amerika’da özellikle hissedilen Büyük Buhran da

bu dönemde meydana gelen olaylardan yalnızca bir kaçındır. Irkçılık, eşitsizlik ve bunların hepsinin yanı sıra nükleer bomba tehdidi ile tüm dünya insanları tekinsiz ve korku içerisinde bir yaşam sürmekteydi. Adeta ihtiyaçlar hiyerarşisinde tarihin başlangıcında olduğu gibi en başa dönülmüştü. Güvenlik ve barınma ihtiyaçları dahi zorla karşılanmaktaydı.

3. ALDOUS HUXLEY ve UTOPIA

Aldous Huxley tam olarak bu tarihi olayların merkezinde yaşamını sürmüş, belki de denk gelenebilecek en kötü yüzyıllardan birinde yazar olma şerefine nail olmuştu. 1894’de İngiltere’de oldukça varlıklı, nüfuzlu ve hatta kadın üyelerinin dahi son derece eğitilmiş olduğu bir ailede dünyaya gelen Huxley her zaman tıp eğitimi almak istemişti. Fakat göz rahatsızlığı nedeniyle edebiyata yönelmek durumunda kaldı. Birinci Dünya Savaşının patlak verdiği yıllarda bütün yaşlıları askere alınırken rahatsızlığından dolayı askere gitmeyen Huxley edebiyat alanında kendisini oldukça geliştirmişti. Kısmen başarılı bir tedavinin ardından kendi hayatını idame ettirebilecek kadar görebilen Huxley burjuva sınıfını eleştiren eserler yazmaktaydı. İlk eseri *Krom Sarısı* 1921 yılında yayımlandı. Bu eserin yanı sıra birçok üretimlerde bulundu ancak onun dünya çapında tanınmasına neden olan 1932 tarihli eseri *Cesur Yeni Dünya* olmuştur. En çok bilinen ve dünya çapında okunan bu eser distopyanın zirvesi olarak kabul edilmektedir.

Aile yaşantısı, bir türlü düzelmeyen baba-oğul ilişkisi ve içerisinde bulunduğu çağın da etkisiyle Huxley’in eserlerinde genellikle karamsar bir hava hüküm sürmektedir. Distopyanın ustası olarak bilinen Huxley’in vefatından bir sene önce ütopya özellikleri gösteren *Ada* adlı eserini yayımlaması edebiyat çevrelerince büyük bir şaşkınlıkla karşılanmıştır. *Cesur Yeni Dünya*’daki tüm etmenlerin tam tersinin betimlendiği Pala adasında her şey yolunda gözükmemektedir. En ince ayrıntısına kadar planlanmış bu mükemmel adada insanlar yokluk, açlık, savaş, kıtlık, ırkçılık, eşitsizlik ve adaletsizlik olmadan yaşamaktadırlar. Devlet eliyle uygulanan doğum kontrol yöntemleriyle yalnızca istenen bebekler dünyaya gelmekte ve bu istenen bebekler anneleri tarafından sevgiyle büyütülmektedir. Pala halkı barış ve sükûnet içerisinde yaşamlarını sürdürmektedir. Batının teknolojisi ve doğunun ahlakının

harmanlanmasıyla oluşan bu mükemmel toplumda yeterli beslenme ve daha yaşanabilir bir toplumun devamlılığı için tüm bireyler üstlerine düşen görevleri yerine getirmekten mutluluk duymaktadır [7, s. 152]. Huxley'in içerisinde yaşadığı toplumun aksine Pala mükemmel bir toplum olup dış dünya ve onların savaşlarıyla ilgilenmemektedir. Herkes için olan bolluk ve zenginlik eşit bir şekilde paylaşılmakta ve bu yapı liyakat ile ayakta kalmaktadır. Her birey en iyi yaptığı iş ile ilgilenmektedir. Torpil ve adam kayırma gibi alışkanlıklar asla bulunmamaktadır.

4. YALITILMIŞLIK ADA

Distopik etmenler bulunan eserleri ile ünlenen Huxley'in *Ada*'sı edebi çevrelerce mercek altına alınmıştır. Sakallı tarafından da: "Tek önemli çağdaş ütopya olan *Ada*..." [8, s. 73] olarak dile getirilmiştir. *Ada* öyküsünün aslında çok daha önceki dönemlerde popüler bir mekân tasviri olduğu görülmüştür. Akşit Göktürk *İngiliz Yazınında Ada Kavramı* isimli eserinde *ada* mekânı tasvirinden bahsetmektedir:

İnsanoğlu yüzyıllardan beri, mutluluk, dirlik düzenlik, ölümsüzlük yönündeki özlemlerini çoğunlukla uzak bir ada görüntüsüyle birleştirerek dile getirmeyi seçmiş, günlük yaşamının katı gerçekliğinden bunaldıkça, gönlündeki adanın mutlu yalnızlığına sığınmıştır. İnsanın gönlünde yatan bu eğilim, yazının en zengin kaynaklarından biri olmuş (...) İlkçağda ve orta çağda zaman zaman yeryüzü cenneti pırl pırl bir ada olarak düşünülmüş. Sonra More, Campanella, Bacon gibi düşünürler toplumlarının düzeniyle yetinmeyerek, özlemini duydukları örnek toplumu açık denizlerin ortasında birer düşsel adada kurmuşlar. [9, s. 10-11]

Tasarlanan düşsel adaların temel özellikleri dışa kapalı olmaları, kendi içlerinde belirli bir sisteme sahip olmaları ve anakaraya uzaklıkları sayesinde değişime karşı koruma altında olduklarına inanmalarındadır. Bu nedenle *ada* tasviri ütopyalar için biçilmiş kaftandır. Zaman yavaş akmakta ve dışarıdan gelecek olan her türlü fiziksel ve kültürel etkiye karşı koruma altındadır. Dış dünyada durdurulamaz bir hızda akan zaman adada yavaş ve monoton bir şekilde geçmektedir. Adanın şartlarına

bağlı olarak bir ütopya ya da distopya olarak tanımlanmakta ve bu ayrım içerisinde yaşayan insanların beklentilerine göre şekil alabilmektedir. Dış dünyada kaçınılan özelliklerin adada tam zıtlarının mevcut olması adanın istenen özellikte bir mekân olarak tanımlanması ile sonuçlanacaktır.

Huxley *Ada*'sında hem mesafe hem de bireyler açısından yalıtılmış olma özelliğini çok profesyonel bir bakış açısıyla işlemiştir. Başlangıçta mükemmel olarak görülen kurgunun derinliklerine inildiğinde Pala toplumu bireylerinin aslında ne kadar yalnız, mutsuz ve bir başlarına oldukları anlaşılmaktadır. Bu şekilde anlam farklılıklarının çıkabilmesi durumunu Kumar; "Ciddi bir ütopya olan bir eser, duygusal tutumları farklı olan okurlar tarafından taşlama olarak okunabilir ve tam tersi de mümkündür" [10, s. 181] sözüyle açıklamaktadır. Pala toplumu dışa kapalı bir *ada* devleti olup dışarıdan herhangi bir birey, kültür veya teknoloji kabul edilmemektedir. Dış dünyadan tamamen tecrit edilmiş ve yalıtılmış bir şekilde varlığını sürdürmektedir. Vatandaşların dış dünya bilgileri yalnızca onlara aktarılan kadar olup her türlü etkiye karşı koruma altına alınmışlardır. En iyi birey toplumun normlarına uyan ve kendisine verilen görevleri sorgusuzca yerine getiren olarak görülmüştür. Dış dünyadan habersiz bir şekilde yaşam süren insanın karşılaştırma yapacak bir rol modeli bulunmamakta ve bu durum içerisinde bulunduğu sistemi en mükemmel olarak adlandırmasına neden olmaktadır. Keleşoğlu Pala toplumunda kişiselliğin ve özgürlüğün önemsizliği, bireyin değil toplumun devamlılığının önemi, görevlerini gerçekleştirdiğin ve toplum normlarına uygun yaşadığın sürece toplumdan uzaklaştırılmama vaadi ve bu güzel adada yaşama izninin verildiğinin altını çizmekte ve aslında ütopya faktörlerinin bir kez daha bakıldığında distopyaya evrildiğini ifade etmektedir [11, s. 48-49]. Dış dünya hakkında anlatılan korkunç söylemler sonrasında bireylerin yaşamak zorunda kaldıkları yer yine buldukları *ada* olmuştur.

Pala toplumunda sistemin devamlılığı ayrıca devlet eliyle dağıtılan ve zihinsel keskinliği azaltan ilaçlardan kaynaklanmaktadır. Küçük yaşlardan itibaren verilen eğitim ile bireyler bu yöntemlerin olağan oldukları algısıyla yetişmiş ve başka yöntemlerden bilinçli bir şekilde haberdar edilmemişlerdir. Bahşedilen özgürlüklerin sonsuz olduğu ancak kullanmanın hoş görülmediği ve dış

dünya hakkında anlatılan hikayelerden sonra buldukları ortamın zaten en iyisi olduğu algısıyla yetişen ve yaşayan halk ellerinden geleni en üst seviyede gerçekleştirerek bu döngüyü devam ettirmektedir. *Ada* modern bir ütopya olarak anılsa da sonunda Pala devletinin dış dünya tarafından yerle bir edilmesi distopya özelliklerini destekler niteliktedir. Düzgün, eserin sonu hakkında: “*Ada*’nın sonunun bu şekilde bırakılmış olması bir anlamda ütopyaların kurgulanma sebebine ve gerçekleştirilebileceğine olan inanç üzerine sorular sormaktadır.” [12, s. 58] değerlendirmesini yapmaktadır. Kendisinden sonraki yıllarda da ütopya olgusu daha nadir görülmeye başlanmış olup modern zamanların tek ütopyası diye anılan eserde de bahsedilen etmenler onu distopyaya oldukça yaklaştırmıştır.

5. SONUÇ

Ütopya edebiyatı başlangıcı 1516’da ismini bu türe veren *Utopia* adlı eser ile edebiyat sahnesindeki yerini almış olsa da başlangıcı insanlık tarihiyle yaşıttır. Cennetten kovulan insan hiçbir zaman ümidini kaybetmemiş ve ona olan özlemini dünyada bir yansımasını kurmaya çalışarak göstermiştir. Sözlü edebiyat zamanında destanlar, Altın Çağ inancı, Irk efsaneleri ve dinsel motifler ile dile getirilen iyi toplum ifadeleri yazılı edebiyat döneminde ise anlamlı ve planlı bir kurmaca

şeklinde üretilmeye başlanmıştır. İçerisinde bulunulan çağ ve tarihi olaylar ile etkileşim içerisinde olan bu tür insanlığın yaşadığı mutluluklar kadar acılardan da etkilenmiştir. Özellikle 19. ve 20. yüzyılda yaşanan değişim ve gelişmeler sonucu insanlık ütopyadan ümidini kesmeye başlamıştır bu durum da ütopyanın tam tersi olan distopyaya dönüşmesine neden olmuştur. İçerisinde bulunulan mevcut şartlardan da kötü tasvir edilen bu eserler birer uyarı ve kaçış için son çağrı olarak kullanılmıştır. Genellikle distopik eserleri ile ünlü Aldous Huxley vefatından hemen önce *Ada* ismini verdiği eserinde mükemmel bir toplum betimleyerek edebiyat alanında şaşkınlığa neden olmuştur. Modern tek ütopya olarak tanımlanan *Ada*, içerisinde bulundurduğu yalıtılmışlık, uzaklık, yalnızlık ve sözde özgürlük etmenleri ile başlangıçta ütopya olarak görülse de incelendiğinde distopik etmenler de barındırdığı anlaşılmıştır. Ana karadan uzak, dış dünyayla etkileşime kapalı Pala toplumunda halk oldukça yalnızdır. Bu yalnızlık ve amaçsızlık duygusunu bastırmak için var güçleriyle çalışıp mevcut düzeni devam ettirmekte ve zihin uyuşturucu ilaçlar ile yaşamlarını devam ettirmektedirler. Dış dünya bilgisinde sahip olmayan halk buldukları toplumu mükemmel olduğuna inanmakta ve karşılaştırma yapma imkanına sahip değildir.

KAYNAKLAR

- [1] V. Düzgün, Aldous Huxley’in Ütopya Dünyası: Cesur Yeni Dünya ve Ada. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Ocak 2011.
- [2] A. Göktürk, *İngiliz Yazınında Ada Kavramı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1997.
- [3] Z. Güvençalan, Margaret Atwood’un Tufanı Adlı Eserinde Ütopya ve Distopya İzleği. Kars: Kafkas Üniversitesi, 2019.
- [4] A. Huxley, *Ada* (4 b.). (M. Oflas, Dü., & S. Akar, Çev.) İstanbul, Topkapı: İthaki yayınları, 2017.
- [5] İ. Keleşoğlu A Critical Approach to Aldous Huxley’ Treatment of the Concepts of Utopia and Dystopia in His Brave New World and Island: A Cultural Materialist Study. İstanbul: Yeditepe University, 2013.
- [6] F. Koşmak, *Ütopya Dünyası: Karşılaştırmalı Bir İnceleme* (1 b.). İstanbul, Beşiktaş: Kriter yayınevi, 2019.
- [7] A. Kul, Ütopya ve Distopyalarda Devlet Tahayyülü. Çorum: Hitit Üniversitesi, 2019.
- [8] K. Kumar, *Ütopyacılık*. (A. Somel, Çev.) Ankara, Kızılay: İmge Kitabevi, 2005.
- [9] K. Kumar, *Modern Zamanlarda Ütopya ve Karşıütopya*. (K. Yıldırım, Dü., & A. Galip, Çev.) İstanbul: Kalkedon Yayıncılık, 2006.
- [10] F. Sakallı, Türk ve Dünya Romanında İki Ütopik Mekanı Mukayese Denemesi: Simeranya ve Pala. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*, 1(1), 73-84., 2012.
- [11] M. Toprak, and G. Şar, (Dü), *Ütopyada Edebiyat, Edebiyatta Ütopya*. Kocaeli, İzmit: Umuttepe Yayınları.
- [12] Ü.D. Yüksel, Antikçağdan Günümüze Kent Ütopyaları: Urban Utopias from Ancient until Today. *idealkent*(5), 8-37., Ocak 2012.